

Posudek doktorské disertační práce ing. arch. Kateřiny Šmardové Hliněné povrchy v současné architektuře, VUT Brno, 2012

Práce se zabývá částí aktuálního tématu opětného použití jednoho z přírodních stavebních materiálů, navíc nevyžadujícího výrazné energetické vstupy. Metoda zpracování vychází z rekapitulace informací o historických příkladech povrchového užití hlíny, pokračuje přes výběr příkladů současných pokusů a ústí do představy o možných trendech a rozvoji uplatnění těchto materiálů a postupů v budoucnosti. Takový přístup je nepochybně správný. Ve zmíněném soustředění a utřídění poznatků spočívá i význam práce, která může v současném málo přehledném období rozvoje tohoto „retrooboru“ přispět ke vzájemné informovanosti účastníků a eliminaci slepých odboček vývojového procesu. Formální i jazyková stránka práce je v pořádku.

Protože mou specializací je zejména první – historické – hledisko z uvedených tří částí práce, uvedu dále dílčí připomínky zejména k této oblasti.

- na str. 25 u rekapitulace historických hliněných (správněji asi lepenicových) povrchů by mělo být uvedeno zatlačování tvrdých prvků (keramické střepy, kamínky), které se užívalo jako další forma úpravy hrubšího lepenicového podkladu k udržení vrchní jemnější vrstvy hliněné omítky.
- část 2.1.1.3. je pro mne nesrozumitelná: pokud se vůbec omazával lepenicí „podklad doškových střech“, bylo to něco jiného než protipožární ochrana horního povrchu dřevěných konstrukcí, která měla za úkol chránit spodní stavbu při požárech, kdy se muselo počítat se ztrátou krovu, vybaveného lehkou spalnou krytinou. Tento zmatek přechází i do navazující části 2.1.1.4. „Omazávání stropů“, kde chybí zmínka o lepenicovém bandážování stropních trámů.
- část 2.1.2. Stěnové konstrukce neomítnuté má myslím nesprávný název, protože všechny uvedené historické povrchy hliněných stěn, vystavené povětrnosti, byly vybavovány ochrannou vrstvou. Ve výčtu technologií stavby hliněných stěn tu navíc jeden způsob chybí.
- část 2.1.3.2. Litá podlaha by se měla týkat podlah a nikoli horní protipožární izolace stropů. Zvyšování únosnosti stropu s příčnými trámy podélným průvlakem je záležitost do té míry obecná, že se nemusí vázat právě jen k existenci těžší lepenicové vrstvy nad trámy.
- na str. 42 i jinde bych doporučoval opatrnost s užíváním termínu rekonstrukce (rekonstrukce je nová konstrukce na místě konstrukce staré, takže termín by se neměl používat namísto oprav či úprav).
- část 3.6.2. Stěnové konstrukce pohledové opět místy sugeruje nesprávnou myšlenku o historických hliněných stěnách bez povrchové úpravy. Zbytečně namyšleně působí věta „Následující text je toho důkazem.“, týkající se estetické působivosti nových realizací (ty jistě působivé jsou, ale důkazem není následující text).
- část 3.8.4. o sgrafitu by měla reagovat na novější poznatek, že většina takto nazývaných úprav byla provedena v rámci jednovrstvé omítky. Možná by tu byla užitečná i vědomost o tom, že sgrafitová úprava se v 16. století mohla ocitnout i na lepenicovém pokryvu roubené konstrukce (Tábor, Kutná Hora čp. 155).

- na obr. 251 není uvedena ani pec (jako v textu), ani kamna (jako pod obrázkem), nýbrž sporák.
- v části 3.8.12 Trhliny by se asi měla opakovat zmínka o slámě jako základním historickém „protitrhlinovém“ materiálu v lepenici.
- v závěru (str. 158) by neměla chybět zmínka o zařízeních, která se dlouhodobě věnují propagaci hlíny a práce s ní zejména při působení na nejmladší generaci (francouzská ekomuzea – zvláště alsaský skanzen).
- na některých místech výrazněji vadí nejasný původ fotografií – např. uvedení „archiv autora“ na str. 116, protože není poznat, zda tu fotografii pořídila autorka sama nebo byla někde získána.

Uvedené připomínky se týkají vesměs detailů rekapitulace užití hlíny na historických stavbách, tedy nikoli jádra práce. Tu považuji za kvalitní a doporučuji ji k obhajobě.

prof. ing. arch. Jiří Škabrada, v.r.
Praha, 25. 7. 2012

.....